

/ת

בוועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-21
בפני כב. הש. חנן מלצר, יו"ר הוועדה

העותרת -

אני ואתה - מפלגת העם הישראלית
 מספר מפלגה – 59-9000109-6
 מרח' ליאונרדו דה וינצי' 13, תל אביב

ע"י ב"כ עוה"ד אלון גלעדי ואח'
 מרח' ליאונרדו דה וינצי' 13 תל אביב
 טל. 03-5466170 פקס 03-5466171

המשיבים -

1. **ח"כ בנימין נתניהו – ראש ממשלת ישראל**
 רחוב סמולנסקין 9 פינת רחוב בלפור, ירושלים
2. **מפלגת הליכוד - תנועה לאומית ליברלית**
 מספר מפלגה – 59-9000002-3
 המלך ג'ורג' 38 תל אביב
3. **מפלגת כולנו בראשות משה כחלון**
 מספר מפלגה – 59-900101-3
 מרח' יגאל אלון 126, תל אביב
4. **מפלגת הבית היהודי**
 מספר מפלגה – 59-9000008-0
 מרחוב העבודה 11 ראש העין
5. **מפלגת ש"ס – התאחדות הספרדים שומרי תורה**
 מספר מפלגה 59-9000007-2
 מרחוב עם ועולמו 6 "בית עופר" גבעת שמואל
6. **מפלגת אגודת החרדים-דגל התורה**
 מספר מפלגה – 59-900010-6
 כתובת רח' כהנמן 86 בני ברק
7. **הסתדרות אגודת ישראל בארץ ישראל**
 מספר מפלגה – 59-9000009-8
 מרח' ר' עקיבא 57 בני ברק
8. **מפלגת ישראל ביתנו**
 מספר מפלגה 59-900042-9
 ירמיהו 78 ירושלים

עתירה

(בהתאם לסעי' 5א' ו-7א' לחוק יסוד: הכנסת)

מוגשת בזאת עתירה לוועדה הנכבדה בין היתר על פי סעי' 5א' ו-7א' לחוק יסוד: הכנסת.
 עתירה זאת מוגשת מתוך חשש כבד לקיומה של ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית בשל פעולות המשיבים
 ו/או מי מה ו/או מטעמם.
 ...מצ"ב תצהיר תומך בעתירה.

הוועדה הנכבדה מתבקשת בזאת להורות למשיב 1 כי בהתקיים חוק יסוד: ישראל -מדינת הלאום של העם היהודי (להלן: "חוק הלאום") אשר חוקק ביום 18-7-19, הוא לא יוכל להתמודד לכנסת ה-21.

הוועדה הנכבדה מתבקשת בזאת להורות למשיבות 2-8 שלא להגיש רשימות מועמדים לכנסת ה-21 ו/או שלא להגיש רשימות מועמדים של חברות וחברי הכנסת מטעמן בכנסת ה-20 אשר הצביעו בעד חוק הלאום ו/או לקבוע ו/או להצהיר כי הן לא תוכלנה לעשות כן באם לא יבוטל ו/או יתוקן חוק הלאום ו/או להתריע בפניהן כי הן עלולות להימצא במצב בו לא תוכלנה להגיש רשימת מועמדים ו/או רשימת מועמדים הכוללות חברות וחברי הכנסת המכהנים מטעמן בכנסת ה-20 ואשר הצביעו בעד חוק הלאום.

הרקע והיסוד להגשת עתירה זאת הינו הפרתה החמורה של האמנה החברתית הישראלית אשר יסודותיה נרשמו במגילת העצמאות הישראלית ואושרו בחוקי יסוד קודמים, וזאת לאחר תהליך מתמשך של כרסום בדמוקרטיה הישראלית ששיאו חקיקת חוק הלאום אשר תעמוד במרכז עתירה זאת.

הפרת האמנה החברתית הישראלית נעשתה ונעשית בין היתר באמצעות פעולותיהם במעשה ו/או במחדל במפורש ו/או במשתמע של המשיבים ו/או של חברות וחברי הכנסת מטעם המשיבות אשר הצביעו בעד חוק הלאום, באורח שיש בו כדי שלילת קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית במפורש ו/או במשתמע.

ואלה נימוקי העתירה

הרקע לעתירה – שלילת קיומה של ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית

1. ביום 18-7-19 או בסמוך לו, אושר בכנסת ישראל חוק הלאום המצ"ב ומסומן א'.
2. חוק זה אושר ברוב של 62 חברות וחברי כנסת שהם חברות וחברי המשיבות 2-8, אשר פעלו בעניין זה מטעמן ובשמן, ובהנהגתו של המשיב 1.
3. בחוק יסוד זה יש במפורש ו/או במשתמע משום שלילת קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית.
4. ביטול ו/או שלילה אלה נגלים מכוונת החוק לרבות כותרתו, סעיפיו, ההיסטוריה חקיקתית שלו, דברי ו/או מעשי המשיבים ו/או מי מהם ו/או מטעמן, מהליכים שקדמו לאישור החוק ועוד; הם נגלים מכוונתו ולשונו של חוק זה.
5. חוק זה מבטל הלכה למעשה ו/או שולל הלכה למעשה ו/או פועל לשלילת היסוד הדמוקרטי והיסוד היהודי-תרבותי העומדים ביסוד החברה הישראלית אל מול היסוד היהודי-לאומי אשר הפך בחוק זה ליסוד יהודי-לאומי להבדיל ממשמעותו הלאומית הנאורה העומדת ביסוד הציונות.
6. בכך פוגע חוק זה גם ביסוד קיומה היהודי הרעיוני של מדינת ישראל הנשען הן על ההיבט הלאומי והן על היסוד הרעיוני-ערכי כאמור בחזון הנביאי ישראל לחירות, צדק ושלוה הנזכר באורח בולט במגילת העצמאות כפי שיובהר להלן.
7. להבדיל מחוקי יסוד קודמים העוסקים בזכויות האזרחים במדינת ישראל ובהם חוק יסוד כבוד האדם וחירותו וחוק יסוד חופש העיסוק המצ"ב ומסומנים ב'-ג', עליהם גובר חוק זה מתוקף היותו מאוחר יותר, הרי העקרונות והמטרות הרשומים בחוקים אלה נעלמו והיו כלא היו בחוק הלאום, ולא בכדי.

8. עקרונות היסוד של חוקי היסוד הקודמים העוסקים בזכויות האזרחים הרשומים בפתחם, בסעיף 1 שבהם כדלקמן –

"זכויות היסוד של האדם בישראל מושתתות על ההכרה בערך האדם, בקדושת חייו ובהיותו בן חורין והן יכובדו ברוח העקרונות שבהכרזה על הקמת מדינת ישראל."
(ההדגשה שלי – א.ג.)

9. מטרת חוקי יסוד אלה רשומה בפתחם בסעיף 2, כאשר בחוק יסוד כבוד האדם וחירותו נרשם –

"חוק יסוד זה מטרתו להגן על כבוד האדם וחירותו כדי לעגן בחוק יסוד את ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית"

10. ובהתאמה בחוק יסוד חופש העיסוק –

"חוק יסוד זה מטרתו להגן על חופש העיסוק כדי לעגן בחוק יסוד את ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית." (ההדגשה שלי – א.ג.)

11. בהכרזה על הקמת מדינת ישראל המהווה את עקרונות היסוד של חוקים אלה וכן את מסמך היסוד המנחה על פי ההלכה הפסוקה עד כה, נרשם ביחס להיבטים הלאומיים והדמוקרטיים כדלקמן –

"בארץ ישראל קם העם היהודי,
בה עוצבה דמותו הרוחנית הדתית והמדינית, בה חי
חיי קוממיות ממלכתית, בה יצר נכסי תרבות
לאומיים וכלל אנושיים והוריש לעולם כולו את ספר
הספרים הנצחי."

לאחר שהוגלה העם מארצו בכוח הזרוע שמר לה
אמונים בכל ארצות פזוריו ולא חדל מתפילה ותקוה
לשוב לארצו ולחדש בתוכה את חירותו המדינית...
בתוקף זכותנו הטבעית וההסטורית ועל יסוד
החלטת עצרת האומות המאוחדות אנו מכריזים
בזאת על הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל היא
מדינת ישראל."

מדינת ישראל תהא פתוחה לעלייה יהודית ולקיבוץ
גלויות, תשקוד על פיתוח הארץ לטובת כל תושביה,
תהא מושתת על יסודות החירות הצדק והשלום
לאור חזונו של נביאי ישראל תקיים שוויון חברתי
ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת גזע ומין,
תבטיח חופש דת מצפון לשון חינוך והתרבות,
תשמור על המקומות הקדושים ותהיה נאמנה
לעקרונות של מגילת האומות המאוחדות..."
...מצ"ב העתק נוסח מגילת העצמאות המסומן ד'.

12. לעומת חוקי יסוד אלה והצהרת העצמאות המהווה את עקרונות היסוד שלהם, ואשר יסודה בזכויות הפרט, לרבות הזכות להגדרה עצמית של העם היהודי באמצעות מדינת ישראל, הרי חוק הלאום המאוחר להם שונה בתכלית השינוי. הן מבחינה צורנית והן מבחינה מהותית.

13. חוק זה אינו מזכיר ולו במילה את הכרזת העצמאות וגם לא את יסוד הדמוקרטיה בישראל ואף לא את יסודה היהודי והדמוקרטי של המדינה. ההפך הגמור. חוק זה מעמיד את ערכי היסוד של ישראל על הארץ, המדינה והלאום ורק המנהיג חסר להתפתחות חוקתית חמורה זאת.

14. על פי כותרתו של חוק יסוד הלאום –

"ישראל – מדינת הלאום של העם היהודי"

15. בכך הושמטו כבר בפתיח החוק עקרונות ומטרות חוקי היסוד הקודמים שעסקו בתוכן הרעיוני של המדינה, כאשר יסוד מהותה של ישראל נקבע כיסוד היהודי-לאומי שלה ללא איזכור כלשהו להיבט הדמוקרטי והיהודי-רעיוני שלה. "במקום ישראל – מדינת העם יהודי היהודית והדמוקרטית", "ישראל – מדינת הלאום של העם היהודי".

16. הלאום כערך היסודי על פי חוק יסוד זה מקבל משנה תוקף בסעיפי עקרונות היסוד של החוק המעמידים את הארץ, המדינה והלאום במרכז עקרונותיה ויסודותיה של החברה הישראלית כדברי ראש הממשלה מר נתניהו לעניין זה –

"ז'בוטינסקי דבק בערך בסיסי אחד – שמירת הייחוד הלאומי שלנו במולדת. זה בסיס לכל השאר. הוא אמר שעלינו לשמר את הייחוד לאומי שלנו כאן בארץ והעיקרון הזה הוא גם מה שמנחה אותנו בהתוויית חוק הלאום שאני מקווה להעבירו בקרבו בכנסת" (ההדגשות שלי - א.ג., מצ"ב העתק כתבה מאתר ynet ובה הדברים מיום 12-7-18 המסומן ה')

17. על פי סעיף העקרונות של חוק יסוד הלאום נרשם –

"ארץ ישראל היא מולדתו ההיסטורית של העם היהודי בה קמה מדינת ישראל."

18. להבדיל ממגילת העצמאות בה נרשם כי בארץ ישראל קם העם יהודי ומדגישה את ההיבטים הממלכתיים והרעיוניים של תקומה זאת, כאן אנו חוזים בהפיכת הארץ והמדינה לערך מרכזי ויסודי ולא למכשיר לתקומת האדם והעם.

19. במקום "ב ארץ ישראל" - "ארץ ישראל היא", במקום "קם העם יהודי" - "קמה מדינת ישראל". מדובר בהתפתחות שעל פניה המתוחכמות והמתחכמות נראית דומה, אך היא בעלת משמעותיות חמורות ביותר ביחס ליסודות האמנה החברתית הישראלית. וכך גם בהמשך העקרונות -

"מדינת ישראל היא מדינת הלאום של העם היהודי שבה הוא מממש את זכותו הטבעית, התרבותית, הדתית וההיסטורית להגדרה עצמית."

20. לאחר הפיכת הארץ והמדינה כשלעצמם לעקרונות יסוד אנו חוזים בהפיכת המדינה לערך הקודם לעם ללא כל איזכור של זכויות הפרט וזאת תוך המשך התעלמות ממרכיביה הדמוקרטיות ואף מהציבוריים הגדולים האחרים המצויים בתוכה, בניגוד גמור למגילת העצמאות ולחוקי היסוד הקודמים מתחום חופש העיסוק וכבוד האדם וחירותו ומתוך כוונת מכוון.

21. בלשון דומה אך שונה בתכלית מול מגילת העצמאות אנו רואים שוב ושוב ושוב את היפוך פירמידת יחסי המכשיר-ערך והערך מכשיר –

"מדינת ישראל היא מדינת הלאום" וכו' לעומת לשונה של מגילת העצמאות – "מדינת ישראל תקיים" וכו' היינו – המדינה כמכשיר לקיום זכויות ולא ערך יסוד כשלעצמו המכיל את האדם ההופך לאמצעי מולה.

עקרונות יסוד אלה של חוק הלאום, הופכים על פניו את עקרונות היסוד של חוק כבוד האדם וחירותו קרי - מגילת העצמאות וזאת כמובן ללא איזכור כלשהו של מגילת העצמאות ושל יסודה הדמוקרטי ואף היהודי-תרבותי של המדינה ושוויון הזכויות הנגזר הימנה הן במשמעותו החברתית והן במשמעותו המדינית.

22. וכדי להשלים את מעגל הפיכת זכויות הפרט מערכי יסוד למכשיר ואת המדינה, והארץ ממכשיר לערכי יסוד אשר נפתח בכותרת מסמך זה, והופך באחת את שאר האזרחים ל"אזרחים מסוג ב" ואת זכויות הפרט של כלל האזרחים למשניות נרשם בחוק הלאום –

"מימוש הזכות להגדרה עצמית לאומית במדינת ישראל ייחודי
לעם היהודי"

23. אמור מעתה ה"ארץ" כאלף, המדינה כערך היסוד בתוכה, והלאום היהודי באורח ייחודי בתוכה, ללא מילה וחצי מילה על הזכות להגדרה עצמית אישית של כלל האזרחים, על מהותה הדמוקרטית והיהודית-תרבותית של המדינה, ועל מגילת העצמאות ומהותה יהודית והדמוקרטית של המדינה, אשר מהוות את עקרונות ומטרות חוקי היסוד שנזכרו לעיל - הס מלהזכיר.

24. העמדת יסודות המדינה על הלאום והעדר אזכור כלשהו של נושא זכויות הפרט לרבות המיעוטים בישראל, היינו - מימוש הזכות להגדרה עצמית פרטית, ושוויון זכויות חברתי ומדיני גמור של כלל האזרחים בתוכה ללא הבדל דת, גזע ומין מנוגד ניגוד גמור ברור ומוחלט לאמור במגילת העצמאות, בחוק יסוד: חופש העיסוק ובחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו.

25. הארץ, המדינה והלאום הפכו בחוק יסוד זה לערכי היסוד של המדינה, ולא הפרט והעם במדינה היהודית והדמוקרטית גם יחד. עניין זה משליך לכל רוחב יריעת החברה הישראלית ולא רק להיבט ספציפי מסוים של זכויות מיעוטים בישראל. לא שתיקה בלבד לפנינו אלא שינוי מהותי ודרמטי של האמנה החברתית הישראלית.

26. עניין זה ניבט גם בשוני של סיפא חוק יסוד זה לעומת חוק יסוד כבוד האדם וחירותו וחוק יסוד חופש העיסוק השומרים את הדינים שקדמו להם לעומת חוק זה שאינו נוהג כך.

27. העמדת הארץ, המדינה והלאום כערכים בכלל ויסודיים בפרט, משליכה באורח דרמטי על כלל החברה הישראלית. זהו אינו עניין רק לשוויון במשמעותו כשוויון בפני החוק, או לאפליה מגזרית כגון מול המיעוטים זאת קריאת תיגר על שלטון העם בישראל ועל משמעותה היהודית העמוקה של החברה הישראלית.
28. שבירת כלים זאת משליכה לעניין היחס המעמדי בתוך מדינת ישראל מבחינה חברתית-כלכלית של כלל האוכלוסייה כאשר זכויות הפרט כמו חירות ושוויון חברתי-כלכלי אינם עקרונות יסוד והם נדחים מפני יסודות הארץ, המדינה והלאום.
29. שבירת כלים זאת משליכה לעניין זכויות מיעוטים ומעמדם השווה בפני החוק, ביחס ללאום היהודי;
30. היא משליכה לעניין השוויון הפוליטי-מדיני של כלל האזרחים, לרבות אלה שסבורים ופועלים כנגד העמדת הארץ, המדינה והלאום כערכי היסוד של החברה;
31. פעילותם זאת עלולה להימצא כסותרת את ערכי היסוד החדשים הללו, על כל המשתמע מכך, ומנהגם של המשיבים ו/או מי מהם ו/או מטעמם, חלקם עוד מראשית שנות ה-90, מעידים כהאי לישנה על תהליכי דה-לגיטימציה כלפי הסבורים באורח שונה מהם. על כך לא ניתן עוד לעבור לסדר היום הרגיל.
32. בפנינו חוק יסוד חמור ביותר, השולל במפורש ועל אחת כמה וכמה במשתמע את קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית ומעמיד את קיומה על תשתית שונה בתכלית - תשתית לאומנית.
33. מדובר בהפרה חמורה ובוטה של יסודותיה היהודיים והדמוקרטיים של ישראל, בשינוי חמור ומוחלט של עקרונות מגילת העצמאות וחוקי היסוד המושתתים עליה.
34. תומכי חוק יסוד זה טוענים כי הוא מהווה איזון מתחום הלאום לחוקי היסוד הדנים בזכויות האזרח, שהיו מוטלים, לשיטתם, להיבט האזרחי, תוך הזנחת ההיבט הלאומי.
35. כך למשל טען מר נתניהו כי -
- "חוק הלאום חשוב מול מערכת המשפט...
בשנים האחרונות המערכת המשפטית נעה בעיקר בכיוון אחד
וצריך לאזן אותה"
...מצ"ב העתק כתבה מאתר סרוגים מיום 5-8-18 המסומנת ו'
36. טיעונים אלה הינם טיעוני שווא מכווני מטרה ואף על פניהם חסרי תום לב, הסותרים חוק הלאום, כאשר לפנינו חוק שבניגוד לקודמיו לא מכפיף עצמו כלל למגילת העצמאות הדנה באורח מפורט ביחס מהותי שבין היסוד היהודי והיסוד הדמוקרטי בישראל, ואינו רואה כמוהם את מטרתו בקיום ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית.
37. בניגוד לחוקי יסוד שקדמו לו חוק יסוד הלאום אינו שומר את הדינים שקדמו לו לרבות חוק יסוד כבוד האדם וחירותו וחוק חופש העיסוק; הוא מבקש להחליפם.
38. חוקי היסוד האחרים, אשר אף הם אינם מעגנים את כלל זכויות היסוד כגון זכות השוויון החברתי כלכלי, אשר נפגעה קשות מזמן על ידי ממשלות ההון שלטון והלאומנות, ואף לא את זכות השוויון מתחום החירות, אשר אף היא נפגעת שוב ושוב, מוכפפים להיבטיה הלאומיים והאזרחיים של ישראל כאמור במגילת העצמאות וכן באורח מפורש במטרותיהם לקיומה של ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית.

39. לעומתן ובניגוד מוחלט להם - חוק הלאום המאוחר להם אינו מזכיר במילה את מגילת העצמאות ואת היסוד היהודי והדמוקרטי הנזכר בהם בסעיף המטרות. עקרונות היסוד של חוק הלאום שונים בתכלית ומעמידים את הלאום ואותו בלבד, כעיקרון יסוד של מדינת ישראל. ישראל-מדינת הלאום של העם היהודי. נקודה. משכך טיעון זה לאיזון הינו טיעון שווא חסר תום לב באורח מובהק.

40. זאת ועוד עיון בהצעת החוק המקורית ובדברי ההסבר לה לעומת החוק הסופי מלמד באורח ברור על הפגיעה ביסוד הדמוקרטי של המדינה, ועל הפרתו החמורה של סעיף 7 א' לחוק יסוד הכנסת אשר אדון בו בהמשך הדברים.

41. על פי הצעת החוק המקורית נרשם -

"הצעת חוק-יסוד: ישראל - מדינת הלאום של העם היהודי"

עקרונות יסוד

1. (א) מדינת ישראל היא הבית הלאומי של העם היהודי, בו הוא מממש את שאיפתו להגדרה עצמית על פי מורשתו התרבותית וההיסטורית.
- (ב) הזכות למימוש ההגדרה העצמית הלאומית במדינת ישראל ייחודית לעם היהודי.
- (ג) האמור בחוק-יסוד זה או בכל דבר חקיקה אחר יפורש לאור הקבוע בסעיף זה.

מטרה

2. חוק-יסוד זה, מטרתו להגן על מעמדה של ישראל כמדינת הלאום של העם היהודי, כדי לעגן בחוק-יסוד את ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית ברוח העקרונות שבהכרזה על הקמת מדינת ישראל.
- ...מצ"ב הצעת החוק המקורית המסומנת ז' וכן הצעת חוק מטעם ח"כ אילת שקד ואח' המסומנת ח'

על פי דברי ההסבר להצעת החוק המקורית כפי שעלתה לדיון מוקדם נרשם -

"מטרתו של חוק-יסוד זה היא להגן בחקיקת יסוד על מעמדה של ישראל כמדינתו של העם היהודי בשוויון מעמד להגנה שמעניקה חקיקת היסוד בישראל לזכויות האדם ולאופייה הדמוקרטי של המדינה.

יהיה בכך כדי להשלים בחקיקת היסוד של ישראל את השילוב הערכי המאפיין את דרכה של ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית ברוח העקרונות של הכרזת העצמאות.
(ההדגשות שלי -א.ג.)"

על פי דברי ההסבר להצעת החוק הנוספת נרשם בין היתר -

הקביעה לפיה מדינת ישראל הינה מדינה דמוקרטית מלבד
היותה יהודית מעוגנת בסעיף 3 בהצעת החוק ושזורה כחוט
השני בסעיפים השונים."(ההדגשות שלי – א.ג.)

בסעיף 3 לאותה הצעת חוק נרשם –

"א. מדינת ישראל תהא בעלת משטר דמוקרטי.
ב. ישראל תהא מושתת על יסודות החרות, הצדק והשלום
לאור חזונם של נביאי ישראל ומחויבת לזכויותיהם האישיות
של כלל האזרחים, כמפורט בכל חוק יסוד."

42. והנה בחוק היסוד בנוסחו הסופי כפי שאושר אין אזכור ולו במילה של היותה של ישראל מדינה דמוקרטית כלל על אחת כמה ברוח העקרונות של הכרזת העצמאות שאינה נזכרת בו כלל ועיקר. היינו לפי דברי ההסבר של מציעי הצעות החוק המקוריות עצמם, אין בנמצא בחוק זה קביעה כלשהי לפיה מדינת ישראל הינה מדינה דמוקרטית ואף להפך.

43. אין בנמצא קביעה לעניין עקרונות מגילת העצמאות, אין בנמצא קביעה כלשהי של עקרונות החרות, הצדק והלאום לאור חזונם של נביאי ישראל, אין בנמצא קביעה כלשהי לשוויון זכויות חברתי ומדיני גמור ללא הבדל דת, גזע ומין ועוד.

44. כך הפכה אותה שזירה כחוט השני של היסוד הדמוקרטי של ישראל כטענת מציעי חוק יסוד הלאום, לשזירה כחוט השני של יסוד הלאומנות והעלמת יסוד הדמוקרטיה ממהותה של ישראל בחוק זה ההופך את היוצרות לגבי יסודות האמנה החברתית הישראלית, זאת בנוסף לעקרונות היסוד של חוק זה המעמידים את יסודותיה של ישראל על היפוך יסודות מגילת העצמאות. לא פחות מכך.

45. לא בכדי עבר סעיף העלייה וקבוצת הגלויות הפותח את מהותה של המדינה לתחתית חוק יסוד זה הפותח בעקרונות היסוד החדשים הלאומניים של ישראל, ולאחר מכן בסמלים ורק לאחר מכן בעלייה וקבוצת גלויות.

46. הסמלים מקבלים איפוא על פי חוק זה משמעות שונה לחלוטין מזו שהייתה להם עת עוגנו בחוק מיד לאחר קום המדינה והכרזת העצמאות בחוק הסמל והדגל, ולאחר מכן בתוספת ההמנון התקווה.
...מצ"ב חוק הדגל, הסמל והמנון המדינה המסומן ט'

47. למותר לציין כי ידועות דוגמאות בהיסטוריה בהן סמלים המסמלים ערכי אור הופכים בזמן אחר לסמלים המסמלים ערכים אחרים, שונים בתכלית. לכך אין ליתן יד. את הסכנה הברורה והמידית לדמוקרטיה החופשית הישראלית יש לעצור כעת.

48. מגן הדוד בין שני פסי התכלת על הרקע הלבן הופך כעת ממגן הביטחון החברתי בבתי האזרחים ומחוצה להם מול כל צר ואויב מתוך התעלות רעיונית אישית וכללית בין שני פסי תכלת המסמלים טוהר רעיוני ומעשי, למגן דוד של בתי ההון-שלטון וערכי הלאומנות המקיימים אותם.

49. כך אורה הבוהק של מנורת הסמל הנפלא של מדינת ישראל בין שני עצי זית של שלום, על יסודות מוצקים, הופך לאורן החשוק של הכוחנות והחומרנות המצויים ביסוד ערכי הארץ, המדינה והלאום כערכי יסוד מול ערכי היסוד הנאורים ונעלים של יסודות הציונות ומייסדות ומייסדי מדינת ישראל.

50. כך הופכת התקווה הצודקת של העם היהודי על גווניו, השזורה בהמנון הנפלא של הצינונות ושל מדינת היהודים הדמוקרטית לתקווה, לתקוות הלאומנות והערצת הארץ והמדינה והחומר, מולם קמה הצינונות על גווניה מתוך לקחי כ-2000 שנות גלות ולקחי הגורמים ליציאה לגלות זאת.

51. תהליך דרדורה של החברה הישראלית על ידי הנהגתה מיסודות האמונה והתרבות היהודית הנעלה, והצינונות הלאומית הנאורה אל חשכת הלאומנות והעמדת הארץ, המדינה והלאום במרכז ערכי החברה הינו תהליך ידוע בדברי ימי עולם.

52. זהו תהליך מהלאומיות ללאומנות וכו' כדברי "המשורר-ההוגה גרילפארצר על הדרך המובילה מן האנושיות דרך הלאומיות אל החייתיות"
...מצ"ב מאמר של י. ליבוביץ / דרך הלאומניות אל החייתיות, הארץ, 5-10-84 ומסומן י'

53. תהליך זה, אשר חוק הלאום הינו חלק בלתי נפרד הימנו, מסכן את קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית. הוא מסכן את קיומה.

54. תהליך זה לא החל ביום אחד.
זהו תהליך ארוך ימים שיסודו בהתפוררות איטית אשר הפכה למהירה של היסוד הדמוקרטי המהותי בחברה וגם של היסוד היהודי מהותי קרי – עלייה יהודית ושלטון העם-כלל הפרטים מתוך ערכי היסוד של התרבות היהודית ובהם "אהבת לרעך כמוך", "את כספך לא תיתן לו בנשך ובמרבית לא תיתן אכלך", "אפס לא יהיה בך אביון", "צדק צדק תרדוף", "כאזרח יהיה לכם הגר הגר אתכם ואהבת לו כמוך", שנת השמיטה, שנת היובל, גאולת האדם חסר הבית - "כי לי הארץ" ועוד ועוד.
(וראו – ויקרא יט' פס' יח', דברים טו' פס' ד', שמות כב' פס' כד', ויקרא יט' פס' לג'-לד', דברים טו' פס' א'-יא', ויקרא כה' פס' ח'-כג')

55. מרכיב מהותי של תהליך זה הינו הפיכת הלאומיות ללאומנות והקצנתה כדי לקיים את הפרטתה המואצת של המדינה והעברת נכסי הציבור לידי בעלי ההון תוך יצירת מיעוט של עשירים בעושר בלתי נתפס ורוב מוחלט של אזרחים ההולכים ומתדרדרים חברתית-כלכלית. מדינה עשירה עם דירוג אשראי או בלי, מיעוט אליטיסטי אוליגרכי עשיר כקורח, ורוב הציבור הולך ומתדרדר אל מול המגדלים הנבנים באוויר, שמא בתכנון תמוה.

56. השליטה של ההון-שלטון ואף ההון-שלטון-עיתון בישראל פוגעת ופגעה קשות ברוב הציבור ההולך ומתדרדר מן הבחינה חברתית-כלכלית ומול פגיעה זאת העמידה ומעמידה את מוטיב הלאומנות, את מוטיב ההדחקה, את הכרסום המתמיד במעמדו של בית המשפט העליון, ההסתה הפנימית של מגזר במגזר על רקע גזעי (כגון בעניין הערבים נוהרים לקלפיות), הסתת הציבור העני בשנאת זרים (כגון שהאשם במצבה של הגברת בקומה הששית בדרום תל אביב הוא במבקשי המקלט), "השמאלנים", ועוד.

...מצ"ב להמחשה כתבת "הדיל נחשף: נתניהו שוחח עם נוני מוזס על שינוי הקו נגדו בידיעות זאת בתמורה לפגיעה בתפוצת ישראל היום" מאת חן מענית בגלובס ממיום 8-1-17, כתבת תלם להב ואלי סניור ב-ynet מיום 14-2-18 בעניין קשרי נתניהו ונוני מוזס, כתבה מאת אביה ריש מיום 31-8-17, ב-ערוץ 20 "רה"מ: להחזיר את דרום תל אביב לאזרחי ישראל", כתבה מאת משה ויסטוך מיום 4-9-17 "נתניהו ודרעי עושים את דרום תל אביב", כתבה מיום 31-8-17 מאת טל שלו ואבי אשכנזי בוואלה ניוז "נתניהו מבקר בדרום תל אביב: "נחזיר את האזור לאזרחי ישראל", "ערך בויקיפדיה - "המצביעים הערבים נעים בכמויות אדירות לקלפי", מאמר מאת דר' אסף שפירא/המכון הישראלי לדמוקרטיה, "תהליכי הפרטה מרכזיים בישראל", כתבת אלי גרשנקרין "מי ירויח מהפרטת החברות הממשלתיות?" ב-ynet מיום 27-10-14, "לקראת הפרטת ענק: 19 חברות ממשלתיות בדרך לשוק הפרטי" מיום 3-3-14 מאת

אבי בר אלי בדה מרקר, "חכו רגע לפני שאתם מפריטים" מאת יצחק גלנור מיום 12-14, "נתניהו: השמאל והתקשורת מנסים לבצע הפיכה שלטונית", ynet מיום 8-10, 17, כתבה מיום 17-6-21, מאת מיכאל רוכוורגר, דה מרקר - ו"הציבור לוה מהבנקים טריליון שקל", "אי השוויון בישראל: כיצד מתחלק העושר? מאת מילגרום ובר לבב, נובמבר 2015, המכון לרפורמות מבניות ועוד מסומנים י-יט'

57. תהליך זה התאפשר, בין היתר, בשל שיתוף פעולה של רוב מוחלט של המפלגות בכנסת עם תהליכי ההפרטות והצטרפותן לממשלות ההון שלטון הלאומנות, עם ביטולן כמפלגות עם והפיכתן לפלטפורמות של אנשי הון-שלטון-עיתון, ושיתוף פעולה של חלקים בכירים בתקשורת הישראלית עם תהליך זה ואף קידומו ומנגד השתקת, חסימת ואף ביזוי הקולות שבאו להחליפו מהעם, כולל קולה של העותרת.

58. מנגד העלאתו הדרסטית של אחוז החסימה חיברה חיבור על רקע אתני, שאינו טבעי מבחינה רעיונית, בין המפלגות הטוענות לייצוג המגזר הערבי בישראל ולתוכו השתלבו באורח בולט ומודגש המפלגות הערביות הלאומניות הקיצוניות שהוועדה הנכבדה נתנה דעתה לחלק מהן וממרכיביהן החמורים והקיצוניים בעבר.

59. חבירה זאת הפכה את המוטיב הלאומני-פלשתיני במפלגת הרשימה המשותפת ואת הפיכת ישראל למדינה דמוקרטית שאינה יהודית, למוטיב מרכזי ורועש שלה, בניגוד גמור לדרכו של רוב מוחלט של המגזר הערבי הישראלי הנאמן למדינה, כאשר נציגים בולטים של מפלגה זאת פועלים לשלילת קיומה של ישראל כמדינה יהודית.

60. חלק מפעולותיהן של המפלגות אשר התמקדו בתחום הלאומני, הובאו בפני הוועדה הנכבדה במהותן הקיצונית משני צידי המפה הפוליטית כאשר מפסיקת בית המשפט העליון עולה כי פעולות אלה, שרובן התמקד בהתבטאויות, אינן מהוות לדידו בסיס לפסילת רשימות ו/או מועמדים מלהיבחר לכנסת.

61. באשר לתחום החברתי-כלכלי התקשה בית המשפט העליון להתערב בסוגיות הכרוכות בו, בין היתר בשל היבטי תקציב המעורבים בו.

62. תהליכים אלה, שלא כאן המקום להרחיב בהם את היריעה, והעדר אלטרנטיבה מולם, כמו גם חוסר יכולתו של בית המשפט העליון להתערב בהם, נוצלו שוב ושוב על ידי מפלגות השלטון ובראשן על ידי המשיב 1, כדי להפריד בין חלקי ומגזרי הציבוריות הישראלית ולקבל שוב ושוב שלטון, שמא גם על רקע חקירות פליליות כאלה ואחרות.

63. ניצול זה נעשה תוך כדי הקצנה הולכת ונמשכת של המוטיב הלאומי והפיכתו למוטיב לאומני וזאת בניגוד מוחלט לערכי היסוד של הצינונות ושל מייסדות ומייסדי המדינה בד בבד עם המשך העברת נכסי הציבור לידי בעלי ההון, והתעשרות בלתי נתפסת שלהם ושל חבריהם.

64. מציאות זאת גרמה לכך שהזכות לבחור והזכות להיבחר רוקנו מכל תוכן ממשי, ככל שעניין בזכויות אנשי המעמדות הנמוכים והבינוניים בישראל שאינם אנשי הון-שלטון-עיתון. דומה כי את ההתדרדרות הדמוקרטית דה יורה מבקש עתה השלטון להפוך לדה פקטו.

65. דרכו של כל כוח שהוא מעוניין בעוד כוח, וכאשר מולו אין בנמצא אלטרנטיבה של ממש אלא נסיון להחליפו באמצעות סיכון פלילי וכד', או אז פתח ההקצנה הלאומנית מהווה לו חבל הצלה, כמו המשפט הידוע לגבי מפלטו של כל נבל וכו'.

66. שיאו של תהליך זה, עד כה, הינו בחוק הלאום המבטל ו/או פועל לשלילת היסוד הדמוקרטי והיהודי תרבותי של החברה הישראלית ומבקש להעמידו על הארץ, המדינה והלאום, וכאמור – רק העמדתה גם על המנהיג חסרה להשלמת התמונה; ועל זה נאמר - עוד חזון למועד.
...מצ"ב עמדות של מבקר ועורך מדור ספרות ידוע ביחס למשיב 1 על מלוכה, משיחיות, השמאל והאומה המסומנות כ-**כא**; פשוט לקרוא לא להאמין.

67. די אם נצטט כאן את התייחסותו של המשיב 1 למתנגדים לחוק, תוך שהוא עושה שוב ושוב ושוב לפגוע בעצם הלגיטימיות של ההתנגדות לדרכו בהסתות שונות ומשונות כפי שעשה בעבר בהזדמנויות שונות. –

"הפנים האמיתיות של "מחאת חוק הלאום: הקרן החדשה, האיחוד האירופי והאו"ם"

"שתפו בבקשה את הנוסח המלא של חוק הלאום כדי להציג את האמת מול קמפיין התקשורת והשמאל"

"אנשי הקרן החדשה חושפים את שיטות השלבים להתערבות במדיניות הישראלית – קודם חקיקה, אחר כך הפגנות ולבסוף עתירה לבג"ץ. ברכות לריקלין ולסגל על התוכנית החדשה בערוץ 20!"

...מצ"ב פרסומים מאתר הפייסבוק של המשיב 1 מיום 5-8-18 שעה 10-48, ומיום 7-30-18 שעה 10-42, ומיום 3-8-18 שעה 11-36, המסומנים כב'-**כד**.

68. כך לא נוהג ראש ממשלה של כלל האזרחים במדינה. מדובר במנהג לא ראוי, וזאת בלשון המעטה, של ראש ממשלה כלפי אזרחים במדינה. ראש ממשלה נשבע בשבעת האמונים שלו לשמור אמונים למדינה ולקיים את חוקיה כלפי כולם - אלה שתמכו בו ואלה לא, אלה שאוהדים אותו ואלה שמבקשים להחליפו.

69. העותרת מודיעה חגיגת למשיב 1 ולמשיבה 2 - שולחתו המפלגתית, ולאג'נדת ההסתה ומניעת השיח הראוי שלהם, כי שום גורם מחו"ל, כולל טייקון מלאס וגאס, או עמותה כזאת או אחרת, לא עומדים מאחורי עתירה זאת - לא הקרן החדשה או הישנה, ולא האיחוד האירופי או הברקזיט מולו וגם לא האו"ם ולא פנקס מליארדרים כזה או אחר, עומדים מאחורי עתירה זאת.

70. מאחורי עתירה זאת עומדת מפלגה חדשה, שקמה מהעם, ורצון עז להציל את החברה הישראלית מפני ההון-שלטון והלאומנות בישראל אשר העבירו הילוך לעבר שלילת קיומה היהודי והדמוקרטי של ישראל והפרת האמנה החברתית הישראלית העומדת ביסודה.

71. זאת ועוד - הן המשיב 1 והן נציגה בכירה של המשיבה 4 – שרת המשפטים הגברת שקד הלכו וממשיכים להלך אימים הן על בתי המשפט בישראל והן על כלל הציבור בישראל כאשר הם פוגעים בעצמאות המערכת השיפוטית, מדגישים את השקפותיהם לגבי זכויות הרוב (בכנסת) וסבורים, ככל הנראה, כי זכויות אלה הינן בלתי מוגבלות בדמוקרטיה חופשית ולא היא -.

"נתניהו : חוק הלאום חשוב מול מערכת המשפט...הוא חוק חשוב מול אתגור מדינת הלאום היהודית...בשנים האחרונות המערכת המשפטית נעה בעיקר בכיוון אחד וצריך לאזן אותה"
וראו נספח ו', כתבת עטרה גרמן, חדשות סרוגים מיום 5-8-18.

72. דומה שמאחורי הליכת אימים זאת מסתתרת חוסר הבנה של מהותה של הדמוקרטיה החופשית ואולי חמור מכך – הבנה ופעולה מכוונת כנגדה.

73. הנציגות בפרלמנט של רוב המצביעים, ואף נציגות של כלל המצביעים הפוגעת בזכויות היסוד של כלל הפרטים שהם השולחים אותה להגן על זכויות אלה, עלולה לאבד את הלגיטימיות שלה מבחינת הפרטים. זהו א'-ב' במחשבה מדינית ובשכל הישר גם יחד.

74. רוב של 61 או 62 או 90, אשר נוטל מהפרטים את זכויותיהם הבסיסיות ומפר את האמנה החברתית היסודית בדמוקרטיה חופשית בכלל ובדמוקרטיה החופשית הישראלית בפרט, עלול חס וחלילה לאבד את הלגיטימיות הציבורית והפוליטית שלו.

75. זאת ועוד - חוק הלאום לא הובא למשאל עם, ולא היה במוקד בקשת האמון של הרוב בכנסת הנוכחית, שאינו רוב הציבור אשר חלקו כלל לא ניגש לקלפי; זוהי השתלשלות הדברים הרעיונית והמעשית המצערת בעת הפרת האמנה החברתית.

"מציעה לחכים למשוך את עתירתם (כך שרת משפטים בישראל בהליך תלוי ועומד!! - א.ג.). בית המשפט מתערב בחוק אם הוא סותר חוקי יסוד. אין לבית המשפט סמכות לפסול וכו'..."(שרת משפטים שמעמדה עצמה גם כמחוקקת, גם טוענת וגם שופטת ביחד – תמצית המשבר החוקתי החמור בישראל -א.ג.)
...מצ"ב כתבת חזקי ברוך, ערוץ 7, מיום 2-8-18 המסומנת כה'.

76. חוק יסוד הלאום מהווה הפרה בוטה וחמורה של האמנה החברתית הישראלית וכל אלה שהיו שותפים בו, הכשירו אותו, והצביעו בעדו עברו בכך על הוראות חוק יסוד: הכנסת בסעיף 7א' שבו כשהם פועלים במפורש ו/או במשתמע לשלילת קיומה של ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית והפיכתה למדינה המושתת על יסוד הלאומנות המקיימת וזאת בניגוד גמור לאמור במגילת העצמאות אשר לאורה יש לפרש את סעיף 7א' בחוק יסוד הכנסת, כפי שיפורט להלן.

הצדדים לעתירה

77. העותרת הינה מפלגה חדשה אשר נרשמה אצל רשם המפלגות ביום 17-3-26. המפלגה הינה סוציאל-ליברלית, דמוקרטית וציונית.

78. מטרתה המרכזית של המפלגה הינן החלפת ההון-שלטון והלאומנות בשלטון הפרט והעם וזאת לאחר שנים רבות של העדר אלטרנטיבה ממשית כלשהי לשלטון אשר כאמור גרמו להעברת המדינה לידי בעלי ההון ומנגד ללאומנות הולכת וגואה כדי לקיים תהליך זה ששיאו הנוכחי הינו חוק יסוד הלאום.
...מצ"ב מסמכי תעודת רישום ופנקס המפלגות של מפלגת אני ואתה מסומנים כו'-כז'.

79. המשיב 1 הינו ראש ממשלת ישראל וח"כ מטעם המשיבה 2, והוא מיוזמיו הראשיים אם לא הראשי שבהם של חקיקת חוק הלאום בנוסחו הסופי ובעיתוי זה; הוא גם הנושא באחריות העליונה לחוק זה ולהשלכותיו, כמו גם לתהליכים שקדמו לו מתוקף תפקידו כראש ממשלת ישראל. בעניין זה יצוין כי המשיב 1 הוכרז על ידי המשיבה 2 כמועמדה לראשות הממשלה הבאה בכנסת ה-21, על כל המשתמע מכך.

...מצ"ב כתבת עמרי נחמיאס בוואלה מיום 16-1-14, "עכשיו זה רשמי: נתניהו מועמד הליכוד לראשות הממשלה לכנסת ה-21", וכן כתבת מורן אזולאי מיום 16-1-13- "בוטלו הבחירות בליכוד – נתניהו יישאר יו"ר המפלגה" המסומנות כח'-כט'.

80. המשיבות 2-8 הינן המפלגות המרכיבות את הקואליציה הנוכחית בישראל ואשר חברות וחברי הכנסת אשר הצביעו בעד חוק יסוד הלאום, הינם חברים ברשימות המועמדים שלהן לכנסת ה-20.

...מצ"ב רשימת המועמדים לכנסת ה-20, רשימת חברי הכנסת של מפלגות הקואליציה, הרכב הקואליציה, מאתר הכנסת, דיווח מעריב מיום 18-7-19 על כי חבר כנסת אחד בלבד מהקואליציה הצביע נגד (ח"כ עמאר מישראל ביתנו) והודעת הכנסת מיום 18-7-19 על אישור חוק הלאום רשימת חברות וחברי הכנסת אשר תמכו בחוק יסוד הלאום המסומנת ל'-לד'.

היסוד המשפטי לעתירה

עילת העתירה הכללית כלפי המשיבות

סעיף 7 א' לחוק יסוד הכנסת המצ"ב ומסומן לה' מורה כדלקמן –

"רשימת מועמדים לא תשתתף בבחירות לכנסת ולא יהיה אדם מועמד בבחירות לכנסת אם יש במטרתה או במעשיה של הרשימה או במעשיו של האדם לרבות בהתבטאויותיו לפי העניין במפורש או במשתמע אחד מאלה

שלילת קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית; הסתה לגזענות...

81. סעיף 5א' לחוק יסוד זה מורה כדלקמן –

רשימת מועמדים לכנסת תוגש על ידי מפלגה בלבד..."

82. מועד הבחירות הרשמי לכנסת ה-21 הינו 5-11-19, קרי יום לאחר 4-11-19, כאשר כלל המפלגות המצויות בכנסת, לרבות אלה שפרשו מהן, הצהירו על כוונתן להתמודד בבחירות הבאות. כמו כן קיימת אפשרות לא בלתי מבוטלת כי בחירות אלה תוקדמנה. ...מצ"ב דברי נציגים בכירים בהן המסומנים לו"מ'.

83. המשיב 1 הוכרז על ידי המשיבה 2 כמועמדה לראשות הממשלה בכנסת ה-21, ומכל מקום חוק יסוד הכנסת דן בסעיף 7א במה שיוגש, בלשון עתיד קרי – "רשימת מועמדים לכנסת תוגש על ידי מפלגה בלבד", "רשימת מועמדים לא תשתתף בבחירות בכנסת ולא יהיה אדם מועמד בבחירות לכנסת וכו'".

84. לשון זאת פונה אל מה שיוגש ומה שהוגש לפני הבחירות והיא כוללת את מניעת הגשתם ו/או את ביטול הגשתם קרי - ביטול בדיעבד וביטול לעתיד גם יחד, שמא מניעת ביטול בעתיד, במיוחד במקרים קיצוניים כמו זה שלפנינו היורד לאושרות החברה. הדברים נכונים לעניינים טכניים ועל אחת כמה לעניין מהותי כמו זה שלפנינו.

85. בנסיבות החמורות שלפנינו ראוי כי וועדת הבחירות המרכזית תקבע את עמדתה הברורה כלפי המפלגות מהן באו החברות והחברים שתמכו בחוק יסוד הלאום כבר עתה, וזאת הן מתוך קיום החוק כלשונו והן מתוך מתן אפשרות למשיבים ו/או מי מטעמם לתקן את דרכם לצורך קיום האפשרות העדיפה לקיום זכות הבחירה וההיבחרות, ככל שהיא קיימת בחברה הישראלית באורח חופשי ודמוקרטי באמת.

הפרת סעיף 7א' על ידי חברות וחברי הכנסת של המשיבות

86. סעיף 7א' הינו סעיף ספציפי בחוק יסוד הדין בפסלות הזכות להיבחר לכנסת, מתוך קיומה של דמוקרטיה מתגוננת. אין ספק כי יש להפעילו אך ורק במקרים ברורים בהם יש סכנה לקיומה היהודי והדמוקרטי של ישראל.

87. להבדיל מחוקי המדינה הרגילים והסעיפים הכלליים בחוק יסוד: חופש העיסוק ובחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, אשר עקרונותיהם כפופים למגילת העצמאות ומטרת קיומה של מדינה יהודית ודמוקרטית, ולהבדיל מחוק יסוד הלאום אשר ביטל הלכה למעשה מטרות ועקרונות כללים אלה, לפנינו סעיף ספציפי בחוק יסוד הדין בעניין ספציפי קרי – אי הגשת רשימת מועמדים לכנסת בהתקיים בין היתר שלילת קיומה היהודי והדמוקרטי של מדינת ישראל.

"37. (א) חוק-יסוד: חופש העיסוק וחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו נולדו בצוותא, וניתן ללמוד מן האחד על האחר, הן מבחינת השווה והן מבחינת השונה.

(ב) חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו אינו מכיל הוראת שריון פשוטה וישירה כגון זו שבסעיף 7 לחוק-יסוד: חופש העיסוק. לצורך קביעת סיווגו של חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו יש לעמוד על המקורות הפרשניים הכלליים - לכל צורך וענין - העומדים לרשותנו בדרך כלל. ראשית דבר, הוא נושא כותרת של חוק-יסוד ובכך מתקשר במישורין להחלטת הררי, ודי בכך לצורך סיווגו...

חוקי יסוד: שינוי ופגיעה

39. (א) חוקי היסוד הם תשתיתה החוקתית של מדינת ישראל ברוח החלטת הררי וכהגשמתה. לו היה נושא "השינוי" מתעורר במקרה דנן, היינו לו היה החוק המתקן בגדר ניסיון לשנות את

חוק היסוד, הייתי מציג על אתר את הכלל שלפיו, מבחינת התורה החוקתית הנכונה, שינויו של חוק יסוד ייעשה לעולם על-ידי חוק יסוד.

התפיסה של המידרג החוקתי הנורמאטיבי שהוצגה לעיל מולידה את המסקנה כי מידרג חוקי גבוה יותר אינו משנה צורה ותוכן על-ידי חקיקה במידרג חוקתי נמוך יותר.

לא כן היפוכו של דבר, היינו מידרג חוקתי גבוה יותר יכול שיתקן הוראת חוק המצויה במידרג נמוך יותר. יכולה להתעורר בהקשר זה סוגית ה"תיקון מכללא", אך לא אפליג לתחום זה ואני משאיר אותו לעת מצוא. מסקנה זהה עולה מן הפראקטיקה של הכנסת, וראה לענייננו התיקון לחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו שהוחק בתשנ"ד, באמצעות חוק-יסוד: חופש העיסוק.,.

41. (א) חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו אינו נהנה מנוקשות. אין דרישה מפורשת לרוב מיוחס לצורך שינוי חוק היסוד. השינוי הוא אקט חקיקתי אשר מכוחו היקף ההגנה על זכויות מסוימות משתנה לטוב או לרע. אגב, כבר הבהרנו וחזרנו והבהרנו כי ה"שינוי" נבדל מן ה"פגיעה". השינוי חותר תחת הזכות עצמה. ה"פגיעה" איננה משנה את הזכות המוגנת. היא רק מאפשרת לחוק הפוגע לאגוף את התרופה החוקתית בנסיבות נתונות.

כאמור לעיל, בעקבות ה"שינוי", ייתכן שההגנה על הזכות תהיה צרה יותר; למשל, על-ידי תיקון חוק היסוד תוך צמצומו, ביטול הוראה מסוימת שבו או ביטול חוק היסוד כולו. מאידך גיסא, ההגנה גם יכולה להפוך, בעקבות השינוי, לרחבה יותר - למשל, על-ידי הוספת זכויות מוגנות או על-ידי העלאת עליונותם הנורמאטיבית של הערכים המוגנים.

(ב) ראינו כי אין דרישה לרוב מיוחס או להליך מיוחד לצורך שינוי של חוק היסוד שלפנינו.

וראו - ערעור אזרחי מס' 6821/93, רשות ערעור אזרחי מס' 1908/94, רשות ערעור אזרחי מס' 3363/94, בנק המזרחי המאוחד בע"מ נגד מגדל כפר שיתופי ואח', פ"ד מט (4) 221, 266 המסומן מא', קביעות כב. הנשיא לשעבר שמגר, בעמ' 295, 296, 302.

88. משכך גובר סעיף זה על סעיפים כלליים בחוק יסוד מאוחר יותר החלים על חוקי המדינה הרגילים ועל הסעיפים הכלליים בחוקי יסוד אחרים, אך אינם גוברים על סעיף ספציפי בחוק יסוד קודם וזאת על פי כללי פרשנות ידועים בהלכה הפסוקה -

"נקודת המוצא העיונית היא, כי המחוקק, ברצותו לשנות או לפגוע בזכות מוגנת, עושה זאת בהוראה מפורשת או על-ידי קביעה סותרת ברורה בנוסח ההוראות החדשות, שאינה מתיישבת עם זו הקודמת לה.

בכל מקרה יש לנסות ולקיים חוקים הדנים באותה סוגיה על-ידי ניסיון ליישב ביניהם. לפיכך, החזקה הפרשנית הינה כי אין שינוי או פגיעה בזכות מוגנת בחוק רגיל, באמצעות חקיקה רגילה מאוחרת, אלא אם נאמר או משתמע אחרת (ראה בג"צ 428/86, 429, 431, 446,

448, 463, בשג"צ 320/86 ברזילי ואח' נ' ממשלת ישראל ואח' [9], בעמ' 542).

הווי אומר, החזקה הפרשנית הינה כי שני החוקים, הקודם והמאוחר יותר, דרים בכפיפה אחת. חזקה זו ניתנת לסתירה על-פי נוסחו של החוק המאוחר. אולם אם החזקה נסתרת, הרי שהדין הפוזיטיבי התקף הוא הדין הקבוע בחוק המאוחר. הטעם לכך הוא כי חזקה על הדין המאוחר שהוא אשר משקף את כוונתו העדכנית של המחוקק ואת תכליתו העכשווית של המערך החקיקתי.

לשון אחר, הכלל הלכאורי הוא כי אין התנגשות חזיתית בין-חוקית (חוק מול חוק). אולם אם הכלל נסתר, במפורש או מכללא, הרי שהחוק המאוחר - ידו על העליונה.

קיים סייג לכלל המובא לעיל: אם החוק המוקדם הינו חוק ספציפי לעומת החוק המאוחר, שהינו חוק כללי ביחס לסוגיה הרלוואנטית אשר עומדת על הפרק, אזי החוק המיוחד דוחה את החוק הכללי: LEX SPECIALIS DEROGAT GENERALI. כלל זה דן ביחס בין שני חוקים רגילים, הקובעים הוראות נורמטיביות סותרות, והשוני מתבטא במידת הייחודיות של ההתייחסות. (וראו - שם, בעמ' 266)

89. חוק יסוד הלאום מעמיד באורח כללי את המדינה על היסוד הלאומי ואינו נדרש כלל ליסוד הדמוקרטי שבה אשר הושמט הימנו כאמור בהבדל שבין הצעת החוק המקורית לנוסחו הסופי.

90. זאת ועוד - חוק זה אינו דן כלל במשמעות היהודית הלבר לאומית של החברה הישראלית מאחר והוא קובע כי המדינה נשענת על היסוד הלאומי. נקודה.

91. משכך אין כל ספק כי הוא פועל במפורש ו/או במשתמע לשלילת יסודה הדמוקרטי של החברה הישראלית ואין כל צורך להידרש לפרשנות המונח "יהודית ודמוקרטית" בסעיף 7א' שכן הוא סותר אותו מני וביי.

92. יחד עם זאת ומבלי לפגוע באמור לעיל יצוין כי סעיף 7א' לחוק יסוד הכנסת חוקק בשנת 1949, לאחר הכרזת העצמאות וכוונתו של סעיף ספציפי זה, גם על פי ההלכה הפסוקה לצקת תוכן לפרשנות המדינה "יהודית ודמוקרטית" בהתאם לאמור במגילת העצמאות אשר מכוחה כוננה הכנסת ואשר הוכרה בפסיקה כמסמך היסוד של ישראל וזאת עד לחקיקת חוק יסוד הלאום.

"הכרזה זו - היא "מגילת העצמאות" שלנו, שהיא הן תעודת הלידה והן תעודת הזהות של המדינה כיחידה מדינית, ריבונית ועצמאית..."

"ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית". עקרונות המשטר שלנו מבוססים על הסינתזה בין היותה של מדינת ישראל "מדינה יהודית" ובין היות מדינת ישראל "מדינה דמוקרטית" (ראה אלון, במאמרו הנ"ל). מדינת ישראל היא מדינה יהודית. מדינת ישראל היא מדינה דמוקרטית.

והנה, לא יכול להיות ספק בדבר - וכך מלמדים ברורות הדברים שהוצהרו בשעתו בהכרזה על הקמת המדינה - כי לא זו בלבד

שישראל הינה מדינה ריבונית, עצמאית, השוחרת חופש ומאופיינת על-ידי משטר של שלטון העם, אלא גם שהיא הוקמה 'כמדינה יהודית בארץ ישראל', כי האקט של הקמתה נעשה, בראש ובראשונה, בתוקף 'זכותו הטבעית וההיסטורית של העם היהודי לחיות ככל עם ועם עומד ברשות עצמו במדינתו הריבונית, וכי היה בו, באקט זה, משום הגשמת שאיפת הדורות לגאולת ישראל'.

לכך גם התייחס חברי הנכבד, המשנה לנשיא, השופט אלון, בע"ב 3,2/84 הנ"ל, בעמ' 297:

'אופיה הדמוקרטית של מדינת ישראל מצא את ביטויו בהכרזת העצמאות, בה מדובר על קיום שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין, ועל הבטחת חופש הדת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות.

עקרונות אלה משמשים נר לרגליו. אופיה היהודי של מדינת ישראל מצא את ביטויו בהכרזת העצמאות על-ידי עצם הגדרתה של המדינה כמדינה יהודית, ולא רק של יהודים, על ידי פתיחת שעריה לעלייה יהודית ולקיבוץ גלויות (כפי שבא לידי ביטוי לאחר מכן בחוק השבות, תש"י-1950) וכיוצא באלה.

ואף עקרונות אלה משמשים נר לרגליו. מכלול כלל עקרונות אלה הוא מכבשן עולמה של דמותה המיוחדת של המדינה היהודית; טובי הוגיה של תורת הציונות, על כל אגפיה וזרמיה, יהודים בעלי השקפות עולם שונות, אזרחי מדינת ישראל בני לאומים ודתות שונים, כולם דנו ודנים במשמעותם וביישומם של מכלול עקרונות מגילת העצמאות בחיי המעשה של המדינה היהודית".
(הנשיא שמגר, שם, בעמ' 311)

93. על פי האמור בהכרזת העצמאות המוטיב היהודי של המדינה החדשה מורכב מקליטת עלייה יהודית, מקיבוץ גלויות, מהקמת המדינה בארץ ישראל בשל הקשר ההיסטורי ועוד של העם היהודי לארצו, וכן הינה מושתתת על ערכי היסוד היהודיים של חרות, צדק ושלוש לאור חזונו של נביאי ישראל.

94. היסוד הדמוקרטי של המדינה היהודית והדמוקרטיה מובהר היטב במגילת העצמאות והוא כולל, בין היתר, שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת גזע ומין ועוד. יסוד זה לא רק שאינו קיים בחוק יסוד הלאום אלא הוא נשלל בו על ידי העמדת המדינה על ערכי הארץ, המדינה והלאום ולא על זכויות הפרט במדינה היהודית והמודרנית כאמור במגילת העצמאות.

ההלכה הפסוקה לעניין שלילת הזכות להיבחר לפי סעיף 7א'

95. ההלכה הפסוקה ראתה לנכון לפרש באורח מצמצם ביותר את סעיף 7א' מאחר ושלילת הזכות להיבחר משמעה פגיעה קשה בזכויות יסוד דמוקרטיות, לרבות הזכות לחופש הביטוי ועוד.

96. יחד עם זאת ראתה ההלכה הפסוקה בסעיף זה סעיף בעל מימד חוקתי מתבקש ויסודי של זכות ההתגוננות של הדמוקרטיה ושל המדינה היהודית והדמוקרטיה מפני שולליה.

97. רבות הן הדוגמאות בהיסטוריה בהן ניצלו מפלגות שונות את השיטה הדמוקרטית כדי לחסלה ולהפוך את שלטון העם לשלטון עריצות או רודנות או אוליגרכיה כזה או אחר. לפנינו מקרה קיצון בעיצומו של תהליך אנטי דמוקרטי ואנטי יהודי חמור ביותר אשר ראוי ונדרש להתערב בו ויפה דקה אחת קודם.

98. מתווה עמדת הפסיקה ביחס לפסילת הזכות להיבחר לפי סעיף 7א' על פי עמדת הרוב מפי כב. הנשיאה (כתוארה אז) הש. מרים נאור, בא"ב 1095-6/15 וועדת הבחירות המרכזית לכנסת העשרים ואח' נ' חנין זועבי והרשימה המשותפת וברוך מרזל ומפלגת יחד, פדאור 15 (63) 226 המצ"ב ומסומן מב' -

"4. סעיף זה עבר במהלך השנים שינויים וגלגולים, אשר תוארו בפסק דינו של הנשיא א' גרוניס במסגרת א"ב 9255/12 ועדת הבחירות המרכזית לכנסת התשע-עשרה נ' זועבי, פסקאות 3-5 (20.8.2013) (להלן: עניין זועבי).

האפשרות לפסול מועמד בודד, להבדיל מפסילתה של רשימת מועמדים, הוספה לחוק בשנת 2002 (במסגרת חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 35), ס"ח התשס"ב 410). החלטת ועדת הבחירות בעניין פסילתו של מועמד בודד, בהתאם לסעיף 7א, נדונה בבית משפט זה פעמיים בלבד, במסגרת א"ב 50/03 ועדת בחירות המרכזית לכנסת השש-עשרה נ' טיבי, פ"ד נז(4) 1 (2003) (להלן: עניין טיבי) ובעניין זועבי. בשתי הפרשות הללו נדונו, בין השאר, החלטת ועדת הבחירות בעניינם של מר מרזל ושל חברת הכנסת זועבי, אשר החלטותיה של ועדת הבחירות העומדות לבחינתנו כעת ניתנו אף הן ביחס אליהם. בטרם נדון בעניינם הקונקרטי, נשוב ונידרש לשיקולים שיש להביא בחשבון כאשר דנים בהחלטה למנוע מאדם ומרשימה להשתתף בבחירות לכנסת.

5. מניעת האפשרות להתמודד בבחירות לכנסת פוגעת, בראש ובראשונה, בזכות החוקתית לבחור ולהיבחר, אשר היא אחת מהזכויות החשובות ביותר במדינה דמוקרטית (ראו, בין היתר: [בג"ץ 5095/07 שורת הדין Israel Law Center נ' פרס](#), פסקה 5 לפסק דינה של השופטת א' פרוקצ'יה (12.6.2007); [רע"א 7504/95 יאסין נ' רשם המפלגות, פ"ד נ\(2\) 45](#), 59 (1996) (להלן: עניין יאסין)). זכות זו, ככל זכות, היא יחסית וניתנת להגבלה, אך "ההגבלות המוטלות על זכות זו צריכות להיות מינימאליות, ועליהן להגן על אינטרסים חיוניים ביותר" ([בג"ץ 5364/94 ולנר נ' יושב-ראש מפלגת העבודה הישראלית, פ"ד מט\(1\) 758](#), 800 (1995) (להלן: עניין ולנר)).

מניעת השתתפות בבחירות פוגעת בזכותו של מועמד פלוני להיבחר לכנסת, ובה בעת פוגעת היא גם בזכות הציבור לבחור במועמד זה כנציגו. זאת ועוד, פסילתו של מועמד מלהתמודד בבחירות פוגעת גם בחופש הביטוי, שכן היא מסמנת עמדה מסוימת כעמדה בלתי לגיטימית ומונעת מראש את הדיון בה; כן פוגעת היא בשוויון, משום שהיא יוצרת הבחנה בין המועמדים אשר התמודדותם אינה נמנעת, לבין מועמדים אשר מנועים מלהעמיד עצמם לבחירת הציבור.

כאשר עסקין ברשימה, פוגעת ההחלטה גם בחופש ההתאגדות (עניין זועבי, פסקה 7 לפסק דינו של הנשיא א' גרוניס; [ע"ב 2/84](#) נימין נ' יושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת האחת-עשרה, [פ"ד לט\(2\) 225](#), 265 (1985) (להלן: פרשת נימן הראשונה); עניין ולנר, שם).

אל מול זכויות אלה עומדת זכותה של הדמוקרטיה להגן על עצמה מפני אלו המבקשים לעשות שימוש בכלים הדמוקרטיים במטרה לשלול את עצם קיומה של המדינה או לפגוע בעקרונות היסוד שלה. כאמור:

"דמוקרטיה רשאית להגן על עצמה מפני כוחות לא דמוקרטיים המבקשים לעשות שימוש בדרכים דמוקרטיות לשם שלילת הדמוקרטיה. זהו הביטוי לרעיון הדמוקרטיה המתגוננת" (עניין יאסין, עמוד 71; וראו גם ב-[ע"ב 561/09](#) בל"ד - המפלגה הלאומית הדמוקרטית נ' ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-18, פסקה 1 לפסק דינה של הנשיאה ד' ביניש (7.3.2011) (להלן: עניין בל"ד); ברק מדינה "ארבעים שנה להלכת ירדור: שלטון החוק, משפט הטבע וגבולות השיח הלגיטימי במדינה יהודית ודמוקרטית" [מחקרי משפט כב 327](#), 349 (2006)).

זהו למעשה "הפרדוקס הדמוקרטי". פרדוקס הנגזר מחד מהצורך לדאוג שהדמוקרטיה תמשיך להתקיים, ומאידך מהרצון להגן על אגד הזכויות וחירויות היסוד הגלומות בה ועל שוק הדעות החופשי העומד בבסיסה.

פרדוקס זה מתעורר מקום שבו רשימות או מועמדים עושים שימוש בכלים הדמוקרטיים לקידום מטרות אנטי-דמוקרטיות, אשר עשויות לפגוע בדמוקרטיה עצמה.

מכך מתחייבת הגבלתן של רשימות אלה, תוך פגיעה בעקרונות היסוד של הדמוקרטיה, ובהם הזכות לבחור ולהיבחר (עניין זועבי, פסקה 8 לפסק דינו של הנשיא א' גרוניס; עניין בל"ד, פסקה 2 לפסק דינה של הנשיאה ד' ביניש).

אופן הפעלתו של סעיף 7א לחוק מגלם איזון בין פגיעה בזכויות הנובעת מהגבלת האפשרות להתמודד בבחירות לבין שמירה על קיומה של המדינה ועל המשטר הדמוקרטי (ראו: עניין בל"ד, שם; לסקירה מקיפה בדבר סעיפים דומים במשפט המשווה ובמשפט הבין-לאומי, ראו: עניין זועבי, פסקאות 6-11 לפסק דינו של הנשיא א' גרוניס).

במסגרת פסקי הדין הרבים שעסקו בפסילתה של רשימת מועמדים ובפסילתו של מועמד, קבע בית משפט זה נוסחאות לביצוע האיזון האמור (עניין טיבי, בעמוד 17).

כבר בשנות השישים של המאה הקודמת, עוד בטרם נכללה בחוק הוראה מפורשת המאפשרת לפסול מועמד או רשימה מהתמודדות בבחירות לכנסת, קבע בית משפט זה כי ניתן להגביל את הזכות לבחור ולהיבחר לשם הגנה על עצם קיומה של המדינה, אך זאת באופן מצמצם ודווקני (ראו: [ע"ב 1/65](#) ירדור נ' יושב-ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השישית, [פ"ד יט\(3\) 365](#), 387 (1964); פרשת ניימן הראשונה, בעמודים 245, 306).

לאחר שחוקק סעיף 7א, נקבע במסגרת פרשת ניימן השנייה ([ע"ב 1/88](#) ניימן נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השתיים-עשרה, [פ"ד מב\(4\) 177](#) (1988) (להלן: פרשת ניימן השנייה)), כי הפעלתו של סעיף זה תיעשה בצמצום, במקרים קיצוניים, ובאופן דווקני (שם, בעמוד 187).

נקבע כי לצורך מניעת התמודדות בבחירות יש לבחון אם אחד מהיסודות המנויים בסעיף 7א מתקיים במטרותיה או במעשיה של רשימת המועמדים. בהמשך, יש לבחון אם מטרה זו היא חלק ממאפייניה הדומיננטיים של הרשימה, אשר הם "...מרכזיים בין השאיפות או הפעילויות של הרשימה, אשר למענם קיימת ופועלת הרשימה ואשר לשם קידומם היא מבקשת ליטול חלק בבחירות" (שם, עמוד 187).

על מאפייניה הדומיננטיים של הרשימה ניתן ללמוד מהצהרות מפורשות וממסקנות מסתברות שמשמעותן היא ברורה וחד-משמעית (עניין זועבי, פסקה 14 לפסק דינו של הנשיא גרוניס).

בנוסף, על הרשימה לפעול באופן אקטיבי להגשמת מטרותיה האמורות, ויש צורך להראות כי אכן נעשתה פעילות, שאינה ספורדית, להוצאת מטרותיה מהכוח אל הפועל. כמו-כן, הבחירות לכנסת מהוות עבור הרשימה אמצעי למימוש המטרה או להגברת המעשה (פרשת ניימן השנייה, בעמוד 196; [ע"ב 2/88](#) בן שלום נ' ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השתיים-עשרה, [פ"ד מג\(4\) 221](#), 248 (1989)).

לבסוף, פעילות זו של הרשימה צריכה לבוא "לידי ביטוי חמור וקיצוני מבחינת עוצמתה" (עניין טיבי, עמוד 18). הראיות המבססות את המעשים או והמטרות, אשר יש בהם כדי למנוע התמודדות בבחירות לכנסת, צריכות להיות "ברורות, חד-משמעיות ומשכנעות" (פרשת ניימן השנייה, עמוד 188), ונדרשת מסה קריטית של ראיות להצדקת הפסילה (עניין זועבי, שם).

99. נקודת המוצא על פי הלכת בית המשפט העליון היא אפוא שמניעת השתתפות בבחירות היא צעד קיצוני, וכי ניתנת עדיפות, כדבר שבעיקרון, להשתתפות על פני מניעת השתתפות כאשר הפסילה תתבצע במצב חמור וקיצוני שבו הדמוקרטיה מזה ושלילת קיומה היהודי של המדינה מזה חייבת להתגונן מפני הקמים עליה.

100. בעתירה שלפנינו מונח הפרדוקס הדמוקרטי במלוא עוזו וקיצוניותו – רוב הנבחר בהליך דמוקרטי מבחינה פורמלית (ולאו דווקא מהותית) אשר מוצא לנכון לפעול לשלילת היסוד הדמוקרטי והיהודי תרבותית של החברה הישראלית ולא בהתבטאות, או בהשתתפות בהפגנה אלא – במסגרת חוק יסוד חדש.

101. העמדה ההלכתית המסכמת בעניין זה נתמכה בעמדת המשנה לנשיאה כב. השופט חנן מלצר אשר ביקש להרחיב לעניין ההבדל שבין התבטאויות למעשים בנוגע לרשימה כוללת או ליחיד כאשר לגבי היחיד הוא קובע כי יש ליתן דגש מכריע על מעשים ולא על התבטאויות בפרשנות סעיף 7א' –

"בפרשנות ובהפעלת עילות הפסלות הנ"ל ובאישור שאמור להעניק בית המשפט העליון להחלטה של ועדת הבחירות המרכזית כי מועמד מנוע מלהשתתף בבחירות – ראוי להקפיד מאד, כפי

שקבעה בעבר הפסיקה בנושא, אשר הובאה ע"י חברתי הנשיאה וכמו שהודגש בפסק דינה (עיינו גם דברי ב-א"ב 9255/12 ועדת הבחירות לכנסת התשע-עשרה נ' חה"כ חנין זועבי (20.08.2013) (להלן: עניין זועבי); [בג"צ 6706/14](#) חה"כ חנין זועבי נ' ועדת האתיקה של הכנסת (10.02.2015) (להלן: בג"צ זועבי)).

בהקשר זה יש לשים אל לב כי המחוקק-המכונן הוא שהורה כי פסילה של אדם מלהיות מועמד בבחירות לכנסת מותנית בכך שיש במעשיו של אותו אדם כדי להקים אחת מעילות הפסלות הנ"ל.

ב) מעשה בחקיקה הישראלית התת-חוקתית לא כולל, על דרך הכלל: התבטאות, ולכן כאשר ביקש המחוקק לעסוק גם בהבעת דעה בע"פ, או בכתב, הוא ציין זאת בנפרד, בצד המעשה, או שהגדיר: "מעשה לרבות התבטאות" (ראו, למשל: סעיף 1 וסעיף 1(א) לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951, שיש להם קירבה מסוימת לענייננו וכן: סעיף 4 [לפקודת מניעת טרור](#) וסעיף 5 [לחוק המפלגות](#), תשנ"ב-1992. עיינו: [בג"צ 620/85](#) ח"כ מיעארי נ' יו"ר הכנסת, [פ"ד מ"א \(4\) 169](#) (1987) (להלן – עניין מיעארי); [בג"צ 1843/93](#) פנחסי נ' כנסת ישראל, [פ"ד מ"ט \(1\) 661](#) (1995); [בג"צ 11225/03](#) חה"כ בשארה נ' היועץ המשפטי לממשלה, [פ"ד ס \(4\) 287](#) (2006); אמנון רובינשטיין וברק מדינה, המשפט החוקתי של מדינת ישראל, כרך ב': רשויות השלטון ואזרחות 670-674 (מהדורה שיטית 2005) (להלן – רובינשטיין ומדינה)).

אף מכתבי מלומדים, שעסקו בהיבטים מסוימים שבהוראת סעיף 7א לחוק יסוד: הכנסת, ניתן להבין בהיקש, כי בעוד שרשימה ניתן לפסול בשל מטרותיה, או מעשיה – את היחיד ניתן לפסול רק בשל מעשיו. ראו: פרופ' מרדכי קרמניצר, פסילת רשימות עמ' 34, נייר עמדה 59 של המכון הישראלי לדמוקרטיה (אוגוסט 2005), זאת בעקבות ניתוח דבריהם של השופטים: ט' שטרסברג-כהן ו-ש' לוין ב-א"ב 11280/02 ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-16 נ' ח"כ טיבי וח"כ בשארה [פ"ד נ"ז \(4\) 1](#) (2003), שם בעמ' 68, 72 ו-81 (בהתאמה) (להלן – עניין טיבי).

פרופ' טליה אינהורן העירה בהקשר זה: "אודה ולא אבוש – לא ברור לי מה ניתן להבין במשתמע ממעשים" (עיינו מחקרה: הגבלת סיעה בעלת מצע גזעני על פי סעיף 7א לחוק יסוד הכנסת, עמ' 5, בהוצאת: האגודה הישראלית לבעיות הפרלמנטריזם (ירושלים – התשנ"ד-1993).

אני סבור מאידך גיסא, כי לעיתים ניתן להסיק גם במשתמע ממעשים של המועמד/ת לבחירות, שהתקיימה בו/ה עילת פסלות, ובלבד שכאשר מבקשים להסתמך על נתונים משתמעים – המסקנה הסופית צריכה להיות בהירה ולהצביע באופן חד-משמעי על היותו של העניין נושא האסור מבין אלה המנויים בסעיף 7א לחוק יסוד הכנסת (עיינו: [ע"ב 1/88](#) ניימן נ' ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-12, [פ"ד מ"ב \(4\) 177](#), 187-188 (1988) (להלן – עניין ניימן ה-II) ; רובינשטיין ומדינה, 596).

זאת ועוד – אחרת. יתכן שבמישור החוקתי ניתן להעניק לביטוי: "מעשיו של האדם" שבסעיף 7א לחוק יסוד: הכנסת פירוש מרחיב יותר מזה המקובל במרחב התת-חוקתי, שכן על הוראה חוקתית יש להסתכל מתוך "מבט רחב" ותכליתי (עיינו: [בג"צ 1384/98](#) אבני נ' ראש הממשלה, [פ"ד נ"ב \(5\) 206](#), 209-210 (1998) והאסמכתאות הנזכרות שם).

לפיכך אין לשלול את האפשרות שבגדר התיבה: "מעשיו של האדם" יכללו, במקרים קיצוניים ובמשתמע, גם צורות שונות של ביטוי, כמו: השתתפות בהפגנה (עיינו: רובינשטיין ומדינה, עמ' 671), או פעילות פוליטית מעשית ונמשכת (לרבות: הסתה, או תמיכה במאבק מזוין) – המיועדת להגשמת אחת המטרות האסורות בסעיף 7א הנ"ל (ראו הדעות השונות שהושמעו בהקשר קרוב בעניין מיעארי ועיינו: רובינשטיין ומדינה, בעמ' 672 וכן: אריאל בנדור, זכות המועמדות בבחירות לכנסת, [משפטים יח 269](#), 268 (תשמ"ח)).

אולם גם אם תינקט גישה מקיפה ומכילה מעין זו – יישומה צריך להיות דווקא, זהיר ומצמצם, ועליה להיות מותנית בכך שהראיות להתקיימות הדברים הן: "ברורות, חד משמעיות ומשכנעות" (דברי הנשיא מ' שמגר בעניין נוימן ה-II, שם בעמ' 187-188). הנה כי כן כל ספק, אם יתגלה, בהקשר זה צריך לפעול – לטובת הזכות לבחור ולהיבחר (דברי הנשיא א' ברק בעניין טיבי, שם בעמ' 43). (שם, בדברי כב. הש. מלצר (כתוארו אז)).

הנה כי כן לפנינו, להבדיל ממקרי עבר, המעשה המשפיע ביותר על כלל אזרחי המדינה והוא חוק יסוד שיש בו כדי לשלול את יסודה הדמוקרטי והיהודי של ישראל ולהעמידו על הלאום. לא התבטאות, לא השתתפות בהפגנה -המעשה המשפיע ביותר על כלל האזרחים – חקיקת חוק יסוד הלאום.

בד בבד ראוי להידרש לדעת המיעוט של כב. המשנה לנשיאה לשעבר, הש. רובינשטיין הנדרש למהותה של פרשנות סעיף 7א' באורח שלא תרוקן אותו מתוכן ואשר תמנע את אותו פרדוקס בו הדמוקרטיה אינה יכולה להגן על עצמה –

ג. סעיף 7א(ב) לחוק היסוד קובע, כי החלטת ועדת הבחירות המרכזית, המונעת ממועמד להשתתף בבחירות לכנסת – וזאת בשונה מהחלטה שכזו הנוגעת לרשימת מועמדים – טעונה אישורו של בית המשפט העליון; כך שבעוד החלטת ועדת הבחירות לפסול רשימה היא סופית, ועל כן תהא תקיפתה תהא בעתירה לבג"ץ, ההחלטה לפסול מועמד היא דו-שלבית, המצריכה תחילה את אישור ועדת הבחירות, ולאחר מכן כאמור את אישורו של בית המשפט העליון, כמות שצינה חברתי.

ד. בא"ב [11280/02](#) ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השש-עשרה נ' חבר-הכנסת טיבי, פ"ד נז(4) 1 (2003) (להלן טיבי) הונחה התשתית הפרשנית לעילות הפסילה המנויות בסעיף 7א לחוק-היסוד. שם נקבע, ברוב דעות, כי הואיל והזכות להיבחר היא זכות חוקתית מן המעלה הראשונה, יש ליישם את הוראותיו של סעיף 7א לחוק היסוד כך שהמגבלות על זכות זו יהיו מינימליות, ויגנו אך על האינטרסים החיוניים ביותר. בהתאם, נקבעו מספר אמות מידה פרשניות ליישום הסעיף: יש לבחון את המאפיינים הדומיננטיים והמרכזיים של המועמד או של הרשימה ולא את ההיבטים השוליים; יש לבחון את המטרות והמעשים הנלמדים מהצהרות מפורשות או ממסקנות מסתברות המשתמעות באופן חד משמעי; יש לודא כי אין מדובר בשאיפות תיאורטיות בלבד, אלא בכאלה הנתמכות בפעילויות חוזרות ונשנות לשם מימושן; ולבסוף, על הראיות לכל אלה להיות משכנעות, ברורות וחד משמעיות (טיבי, פסקה 6 לפסק דינו של הנשיא – כתארו אז – ברק).

ה. באשר לעילות הפסילה הספציפיות הקבועות בחוק נקבע, כי יש ליתן לאלה פרשנות מצמצמת, ואף זאת בשל חשיבותה של הזכות להיבחר. באשר לעילת הפסילה הנוגעת לשלילת קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית נאמר, כי מדובר בעילה אחת המורכבת משני רכיבים, אשר יש לפרשם בצמצום כך שלא יעמדו בסתירה זה לזה. לעניין היות המדינה יהודית הוגדרו מספר מאפיינים בעלי היבט ציוני ומורשתי גם יחד, ש"במרכזם עומדת זכותו של כל יהודי לעלות למדינת ישראל, שהיהודים יהוו בה רוב; עברית היא שפתה הרשמית המרכזית של המדינה, ועיקר חגיה וסמליה משקפים את תקומתו הלאומית של העם היהודי" (טיבי, פסקה 12 לפסק דינו של הנשיא ברק, עמ' 22). לעניין היות המדינה דמוקרטית נאמר, כי מדובר ב"הכרה בריבונות העם המתבטאת בבחירות חופשיות ושוות;

הכרה בגרעין של זכויות אדם, ובהן כבוד ושוויון, קיום הפרדת רשויות, שלטון החוק ורשות שופטת עצמאית" (טיבי, פסקה 14 לפסק דינו של הנשיא ברק, עמ' 23).

ח. אציין כבר כאן, כי תמים דעים אני עם פרשנות מצמצמת של עילות הפסילה המעוגנות בסעיף 7א ועם עצם הקביעה לפיה חשיבותה של הזכות להיבחר, מצדיקה פרשנות כזאת. אולם, בד בבד סבור אני, כי אל לפרשנות זאת להרחיק לכת עד כדי ריקונו של סעיף החוק מתוכן. הזכות להיבחר היא זכות יסוד מן המעלה הראשונה אשר פשיטא כי חלילה לנו מהתיר את הפגיעה בה מניה וביה; אולם, יש לטעמי לכבד את כוונת המחוקק-המכונן ולהציב ככל הניתן גבול לפרשנות סעיף 7א, כך – שכן הרושם המצטבר מן הפסיקה ומחוות דעת היועץ המשפטי לממשלה הוא, כי הגבול הוירטואלי נע ומתגמש באופן עקבי כדי שלא להגיע לידי פסילה, וככל שמועלות טענות שב הוא ומתרחק, ומתוך כך נעקרים סעיפי הפסילה, הוראה חוקתית, מתוכם. לא בית המשפט הוא שקבע את תנאי הפסילה, אלא מכונן חוק היסוד, אשר הטיל על בית המשפט בהקשר זה את תפקיד שומר הסף, שאסור לו להירדם בשמירה (ראו דיון על "הפרדוקס הדמוקרטי" אשר הוליד את תפיסת הדמוקרטיה המתגוננת בא"ב [9255/12](#) ועדת הבחירות המרכזית לכנסת התשע-עשרה נ' זועבי (2013), (להלן פרשת זועבי הראשונה) פסק דינו של הנשיא גרוניס, פסקאות 6-11).
(שם, בעמדת כב. המשנה לנשיאה הש. רובינשטיין)

ומסכם כב. הש. רובינשטיין את עמדתו ומדוע ומצא לנכון לפרטה ולהיותר במיעוט מזהיר מול תשעת השופטים האחרים –

"קטו. ובקליפת אגוז, נותרתי במיעוט ובדעת יחיד וחבריי רבו עלי. חוששני שלא יכולתי אלא ללכת בדרך בה הלכתי. מוטלת עלינו אחריות כבדה בדיון בפסילות לפי הוראת הדין בסעיף 7א לחוק יסוד: הכנסת. בית המשפט משולב בתהליך קבלת ההחלטות, להבדיל מביקורת שיפוטית רגילה הניזונה על-ידי צדדים מעוניינים או עותרים ציבוריים; המחוקק המכונן הוא שהטיל עלינו את ההכרעה. אך האחריות המיוחדת נובעת לא רק ממהות ההליך. היא נובעת מהיותנו שומרי הסף של מדינת ישראל, מדינה יהודית ודמוקרטית ולוחמת בטרור. המבקש – או המבקשת – להשיל מישראל את עטרתה היהודית ושתמיכתו נתונה לאנשי הטרור, והמבקש להדיר תוך גזענות את המיעוט הערבי בתוכנו, אין מקומם בכנסת.

קטז. שאלתי עצמי, מדוע החלטתי להיותר במיעוט ה"מזהיר" של דעת יחיד בין תשעה בתיק זה? חבריי, שהלכו – אודה – בתלם חרוש, סברו כי עדיף לפרוס את יריעת האוהל גם על קצות הקצוות, ותשובתי שלי

כרוכה ביסודותיה של מדינת ישראל, בראייתה את עצמה כמדינה יהודית ודמוקרטית, וכך היתה מראשיתה, אף שבהכרזת העצמאות ההגדרה היא מדינה יהודית. הכופר בהיותה מדינה יהודית או התומך בטרור שמטרתו החרבתה – לא צריך שיהיו לו חלק ונחלה במוסדותיה. כזו בעיני במהותה היא חברת-הכנסת זועבי. ובדומה, הכופר בהיותה של המדינה דמוקרטית ונוקט גזענות משפילה כנגד אוכלוסיית המיעוטים, במדינת העם היהודי שסבל רדיפות לאורך ההיסטוריה (גם מבלי להשוות), והחושף אותה לאויבות נצח – לא צריך שיהיו לו חלק ונחלה במוסדותיה. כזה בעיני הוא מר ברוך מרזל.

ק"ז. פסק דין זה אילץ אותי לשוב במידה מסוימת, לפרשת ירדור, ולערכי יסוד ועקרונות יסוד, המעוגנים בהיסטוריה של עמנו ושל המאה העשרים במיוחד. הדמוקרטיה הישראלית המתגוננת, במדינה המצויה באיזור קשה ולא דמוקרטי, והשורדת כדמוקרטיה חרף הקשיים אך זוכרת תמיד מנין באה, מלב ההיסטוריה היהודית עמוסת ההפלות, צריכה לשים גבולות וקווים אדומים. נהוג לדבר על הסיבולת, קרי – לדמוקרטיה סיבולת גבוהה לדעות מקוממות. אך לדעתי בוחנים הגורמים הקיצונים את הגבולות ומרחיבים אותם אט אט, והדבר חל הן על פעילות כמו זו של ח"כ זועבי והן על פעילות כמו זו של מר מרזל. החישוקים בעיני אינם חזקים דיים כדי להתיר לפעילויות כאלה לנענע אותם ולזעזעם, ולהדחיק את ההתייחסות אליהם. לא שונאי המדינה ולא שונאי הערבים צריכים להכתיב את הפרשנות, כפי שלצערי קורה בפועל.

ק"ח. נזכור: בפרשת טיבי נדחתה בקשת הפסילה ברוב 4:7. עזמי בשארה אושר כמועמד וגם נבחר, הסוף ידוע: משנחשד בעבירות פליליות ביטחוניות קשות נמלט מן הארץ. חברת-הכנסת זועבי היא בין יורשיו הפוליטיים והרוחניים. יש בכך סוג של לקח, מבלי שאשוה אחד לאחד מאופן מדויק. אי התמיכה בטרור היא תחפושת; לטעמי קבלת מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית היא תחפושת, המשמשת יפה לדיונים לקראת הבחירות. אך היא תחפושת דקה מן הדקה. ושוב: בית המשפט בדעת הרוב בגישתו הפרשנית מבקש לכלול תחת קורת הגג המשותפת ולהכיל את כולם. יש בכך משהו יפה, אך לטעמי מוטעה בנסיבות ומנוצל לרעה. ובאשר למר מרזל, אי תמיכה בגזענות גם היא תחפושת דקה מן הדקה, נוכח ההיסטוריה. אחריותנו כלפי היחסים המורכבים עם ערביי ישראל ולהסדרתם ככל הניתן מצדיקה כי לא ניתן יד לגזענים."

חוק הלאום – סכנה ברורה ומידית לישראל היהודית והדמוקרטית

102. מניתוח דעת הרוב והמיעוט בהלכה הפסוקה של בית המשפט העליון בעניין סע' 7א' לחוק יסוד הכנסת, שהינו סעיף ספציפי בחוק יסוד ביחס לחוק הלאום והעקרונות הכלליים שבו, ניכר וברור כי כאשר מעשים של יחידים ועל אחת כמה רשימות, פוגעים באורח מפורש, ברור וקיצוני בקיומה של ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית גם יחד, וזאת להבדיל מהתבטאויות, על הדמוקרטיה לפעול באורח מתגונן וזאת בהתאמה לסעיף 7א' הנדון.

103. מעיון בעמדותיהם של שורת מומחי משפט ואישים שונים הקשורים למשפט ומשם בהתייחסותם לחוק הלאום הנדון עולה כי פגיעה זאת קיימת בענייננו ובאורח חמור, וברור, כאשר היסוד הדמוקרטי קרי שלטון העם, שלטון הפרטים כולם, והיסוד היהודי-תרבותי קרי החתירה לחירות, לצדק ולשלום על פי חזון הנביאים בד בבד עם היסוד הלאומי, הועלמו מחוק יסוד זה כליל ובמקומם מצוי לפנינו חוק יסוד הדורש במפגיע להעמיד את החברה על אדנים שונים לחלוטין - על יסוד הלאומנות.

104. כך מדבריו של יו"ר וועדת הבחירות לשעבר כב. המשנה לנשיא בית המשפט העליון (בדימוס) כב. הש. אליהו מצא –

"המשנה לנשיא בית המשפט העליון לשעבר, השופט בדימוס אליהו מצא, תוקף הבוקר (שני) במילים חריפות במיוחד את חקיקת חוק הלאום בכנסת.

"חוק הלאום מאמץ את רעיון המדינה היהודית וזונח את הדמוקרטיה. זו הבשורה והיא מרתיחה את הדם", אמר מצא בראיון לרשת ב'.

לדבריו, "היום ברור שהוא לא נחקק בפזיזות או ברשלנות אלא בכוונה רעה, להדיר את כל המיעוטים מזכויות אזרחיות בסיסיות".

השופט בדימוס מצא הוסיף והעריך שמטרתו של חוק הלאום היא להבחין בין יהודים ללא יהודים באופן שיאפשר לספח את שטחי יו"ש וליצור בישראל משטר הפרדה גזעית.

"אם חותרים להבחנה בין יהודים ללא-יהודים, הכוונה היא אחת ויחידה: התייאשו מרעיון שתי המדינות והולכים לסיפוח, נקלוט כמה מיליוני ערבים בלי זכויות ונהיה מדינת אפרטהייד פר אקסלנס", אמר השופט.

...מצ"ב כתבה מיום- 18-7-30, בערוץ 7 – "חוק הלאום
מרתיע את הדם"- המסומנת **מג'**

105. כך מדבריו של יו"ר וועדת הבחירות לשעבר כב. הש. בדימוס סלים
ג'ובראן הדנים בהעדרו של ערך השוויון מחוק זה ובהסתייגות מאחר וערך
השוויון אינו נזכר גם בחוקים היסוד הקודמים, אלא הכפפה למגילת העצמאות
בה נזכר שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור בלי הבדל דת גזע ומין –

"לאחר חקיקת חוק הלאום לא יכולתי להבליג ולשתוק
יותר", אמר בראיון. לדבריו, "החוק הוא רע, מיותר ולא
מוסיף כבוד לספר החוקים של מדינת ישראל". לדעת
ג'ובראן, יש לבטל את החוק כמה שיותר מהר. "אפשר
להגדיר אותו כחוק גזעני", הוסיף.

"אין בחוק ולו מילה אחת על ערך השוויון", הסביר השופט
בדימוס. "הזכות לשוויון היא אחת מזכויות היסוד החשובות
ביותר בכל אחת ממדינות העולם הדמוקרטיות וכך היה אמור
להיות גם במדינתנו – אך לצערי זה לא קרה".

ג'ובראן הוסיף כי "כנראה שלא יודעים שהחברה הערבית
בישראל סובלת זה שנים מאפליה בתחומי חיים רבים
ומאי-שוויון משווע". הוא מנה תחומים שונים בהם לדבריו
סובלת האוכלוסייה הערבית מאי-שוויון: חינוך, תחום
הבנייה, אבטלת האקדמאים הערבים, ובעיות משאבים
ותשתיות."

...מצ"ב כתבה מיום 18-7-31 בעיתון הארץ בעניין זה
המסומנת **מד'**

כך מדברי מר דן מרידור, שר המשפטים לשעבר –

"שר המשפטים ושר האוצר לשעבר מטעם הליכוד, תוקף
הערב (יום ד') במילים חריפות את חוק הלאום שעיגן את
מעמדה של ישראל כמדינת הלאום של העם היהודי: "זהו
חוק מיותר, מזיק ובעיקר - מבייש. החוקה שלנו היא
תעודת הזהות של כל אזרחי המדינה. כולם צריכים
להתגאות בה. לא רק אזרח ערבי או דרוזי, גם אני אני
יכול להתגאות בחוק יסוד זה. אני מתבייש בו".
...מצ"ב כתבה מאתר ynet מיום 18-8-1 המסומנת **מה'**.

כך מדברי פרופ' אוריאל רייכמן, דיקאן הפקולטה למשפטים לשעבר באוניברסיטת תל אביב –

"חוק יסוד: ישראל - מדינת הלאום של העם היהודי (הידוע כחוק הלאום), מגדיר מעצם מהותו את מדינת ישראל. למסר הלאומי חייב היה לכן להתלוות מסר לכלל אזרחי המדינה. גדולתה של הכרזת העצמאות בכך שידעה לשלב קביעה נחרצת בדבר ריבונות העם היהודי במכורתו, עם מחויבות ערכית של המדינה לכלל אזרחיה..."

חוק הלאום הנוכחי התעלם מהיבט זה ויצר טקסט מפלג וחסר השראה, המתנתק בשתיקתו מערכי המורשת הציונית..."

...יוזמי חוק הלאום הולידו אותו כדי לחרוג מהכרזת העצמאות ולצמצם את השפעתה. עצם העובדה שלחוק הלאום יש תוקף של חוק יסוד ואילו להכרזת העצמאות אין תוקף משפטי ישיר, גורמת לכך שכעת, ההגדרה המחייבת של מדינת ישראל כמדינת הלאום של העם היהודי אינה בהכרזת העצמאות - אלא בחוק הלאום."

...מצ"ב כתבה מיום 2-8-18, בישראל היום המסומנת מו'.

כך מדברי שר החוץ והביטחון לשעבר מר משה ארנס -

"בדיוק כשכמה מאתנו כבר קיוו, שחוק הלאום נעלם אי שם בנבכי הכנסת, הוא הגיח פתאום במרץ מחודש, והשבוע יובא להצבעה. למי שקיווה כי הדיונים האינסופיים שנערכו על החוק בוועדה המיוחדת הבהירו למשתתפים שהוא מיותר ויזיק לישראל — נכונה אכזבה. רק תפישה צרה מאוד של מהותה של מדינת ישראל יכולה לגרום לאדם לתמוך בחוק הזה."

אין שום צורך להבהיר בחוק שישראל היא מדינה יהודית. זה כבר מובן מאליו. הדגל וההימנון מעידים על כך, העברית שהיא השפה היום יומית של רוב הישראלים, והמלחמות שבהן נהדפו כל מי שניסו לחסל את המדינה היהודית. מדוע, אם כן, אחרי שעובדת היותה של ישראל מדינה יהודית בוססה היטב — צריך לחזור ולהדגישה בצורת חוק חדש?

קיימת דווקא סיבה מצוינת מדוע לא לעשות זאת. יותר מ-20% מאזרחי ישראל הם ערבים. הם אינם עומדים

להסתלק מכאן, וישראל אינה רוצה שיסתלקו. אדרבה, אחד ההישגים הגדולים ביותר של ישראל הוא היותה דמוקרטית, המספקת שוויון לאזרחיה הערבים, אף שהיא מוקפת בעולם ערבי עוין ברובו."
...מצ"ב מאמרו בעתון הארץ מיום 18-7-16 המסומן **מז'**.

סיכום – על קבלת העתירה

106. שלילת היסוד הדמוקרטי והיסוד היהודי-תרבותי בחקיקת חוק יסוד הלאום, מקימה עילת פסלות מועמדות לכנסת כלפי המשיב 1 ו/או כלפי רשימות מטעם המשיבות ו/או כלפי מועמדים מטעמן בכלל ובפרט אלה שהביאו את החוק החמור הזה לאוויר העולם.

107. לפנינו מעשה חמור וקיצוני, במסגרת תהליך מובנה ושיטתי שבו ניטלה מהעם בישראל שוב ושוב דה פקטו הזכות לבחור ולהיבחר והועמדה על זכותם של אנשי הון שלטון ועיתון, שבו הועברו נכסי המדינה שוב ושוב לידי בעלי ההון תוך חסימת דרכם של קולות מהעם אשר באים לשנות מציאות זאת;

108. תהליך זה והחדלות הפוליטית והתקשורתית מולו נוצלו היטב ובכישרון רב בד בבד עם חסר תום לב מובהק על ידי המשיבים ובראשם המשיב 1 - ראש הממשלה מר בנימין נתניהו, כדי לקיים את אידאולוגיית ההון שלטון שלהם באמצעות הנפת דגל אידאולוגית הלאומנות הקיצונית ששיאה הנוכחי - בחוק הלאום השולל דה יורה את שלטון העם והלאומיות הציונית הנאורה העומדים ביסוד הכרזת העצמאות הישראלית.

109. מול זכויות הפרט בישראל היהודית והדמוקרטית העמידו המשיבים ו/או מי מהם ו/או מטעמם דה פקטו ודה יורה גם יחד בחוק הלאום את ערכי הארץ, המדינה והלאום, ובכך פעלו לשלילת קיומה של ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית.

110. באמצעות הרגש הלאומי של הרוב היהודי בישראל, העדר אלטרנטיבה ממשית וקושי חמור להקמתה, פעלו המשיבים לקיים משטר ההולך ומכרסם בדמוקרטיה כולה ובסופו של יום גם בזו של רוב מוחלט של הציבור, אשר רובו כלל אינו מגיע לקלפי או מחליט ברגע האחרון, בהעדר אלטרנטיבה של ממש להון שלטון וללאומנות עד כה.

111. העותרת סבורה כי ראוי ליתן את הדעת לעניין חמור ומהותי זה כבר עתה, כאשר נותר זמן מתאים לתקן את שנעשה לפני הבחירות לכנסת ה-21, וכן כדי למנוע את המשך התדרדרותה של החברה הישראלית אשר מצויה בתהליך חמור של הון שלטון ולאומנות הפועל כנגד יסודותיה הדמוקרטיים והיהודיים תרבותיים והלאומיים כאחד.

112. ראוי שמשמעות מנהגם של המשיבים אשר מתוכם יצאו הרשימות ו/או הח"כים אשר נתנו ידם במעשה החמור המכונה "חוק הלאום", תובהר להם היטב, כהאי לישנא, כבר עתה, על כל המשתמע מכך.

113. סמליה של מדינת ישראל היו ויהיו שוב סמלים של חזרת העם היהודי לארצו מתוך בניין של חברת מופת אשר יש בה מגן דוד לביטחון חברתי אישי, ללא הבדל דת גזע ומין ולאומי יהודי – לאומי ותרבותי כאחד בין שני פסי תכלת של טוהר הצדק והאמונה.
114. המנורה על שבעת קניה היתה ותהיה סמל לאור הצדק והאמונה בין שני עלי זית של שלום בטחון גם יחד.
115. המנון התקווה היה ויהיה אות וסמל של תקווה לשובו של העם היהודי המורכב מפרטיו היהודיים השונים לעצמאות לאומית על פי ערכי היסוד של תרבותו האמונית, הנאורה והציונית במדינה יהודית ודמוקרטית כאחד.
116. חוק יסוד הלאום והתהליכים שקדמו לו, כולל בדברים ומעשים של המשיבים ו/או מי מטעמם מנוגדים תכלית הניגוד לאמור בסעיף 7א' לחוק יסוד הכנסת והם חותרים בגלוי ובמפורש ועל אחת כמה שלא במפורש תחת קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית.
117. העם היהודי למד היטב על בשרו במשך כ-2000 שנות גלות של רדיפות, הסתות, גזענות ועוד, מהי משמעותה של הדרך מהלאומיות ללאומנות.
118. הדמוקרטיה החברתית-חופשית הציונית, חייבת להתגונן מפני תהליכים חמורים אלה היכולים להתרחש בכל חברה, ככל שהיסודות ההגונים וההוגנים שבה עומדים מנגד ולא עושים מעשה מהותי כנגדם, על אחת כמה וכמה אם הם משתפים עם תהליכים אלה פעולה במפורש או במעשה.
119. עתירה זאת הינה חלק ממאבק זה, מתוך כבוד ויקר לאלה שקדמו לנו, ולמען אלה שמצויים כאן ועכשיו, ואלה שיבואו אחריו.
120. הוועדה הנכבדה מוסמכת על פי חוק לדון בעתירה זאת ובין היתר בהתאם ועל פי הסעיפים הספציפיים - 5א' ו- 7א' בחוק יסוד: הכנסת.
121. העותרת לא פנתה למשיבות לקבלת תגובה בנדון לפני הגשת העתירה מאחר ויסודה של העתירה אינה בהתבטאות כזאת או אחרת אלא בחקיקת בחוק יסוד הלאום עצמה, אשר המשיבים ו/או הרשימות מטעמם ו/או חברות וחברי הכנסת מטעמם הצביעו לאישורו לאחר שנים של דיונים.
122. בנסיבות מיוחדות אלה מן הראוי שהתגובה לעתירה זאת בנסיבות אלה תהא באורח של הליך פורמלי ופומבי להבדיל מתשובה לפנייה מקדמית שתוצאותיה ידועות מראש.
123. אשר על כן מתבקשת הוועדה הנכבדה לזמן את המשיבים לדיון בעתירה זאת ו/או לקבלה במלואה /ואו בחלקה כאמור בה.

ד"ר אלון גלעדי, עו"ד
ב"כ העותרת